



## ČLOVÍČEK (ONE LITTLE) Z.S.

Bosonožské nám. 762/12, 642 00 Brno // mobil: +420 724 063 116 / 721 488 072  
[www.clovickebrno.cz](http://www.clovickebrno.cz) // [pdk@clovicekbrno.cz](mailto:pdk@clovicekbrno.cz)

### PEDAGOGICKÁ KONCEPCE Přírodní dětský klub ČLOVÍČEK Brno – Bosonohy

#### JÁ JSEM MALÝ ČLOVÍČEK

*Každý z nás je Človíček, který se narodil na planetě Zemi.*

*Planeta Země nám dává vše, co potřebujeme. Stará se o nás a nabízí nám nepřeberné množství nádherných a obdivuhodných rostlinných a živočišných druhů. Nabízí nám náš životní prostor.*

#### 1.1. Výchovně – vzdělávací cíle a principy

Naším cílem je vytvořit podmínky ke zdravému rozvoji dítěte, které je šťastné, dokáže čerpat sílu z prostředí, ve kterém žije, umí se mu přizpůsobit, dokáže ho ale zároveň ochraňovat a být tvůrcem změn vedoucím ke zlepšení životního prostředí. Proto se při tvorbě programu díváme na svět očima dětí. Základními vzdělávacími principy jsou:

- široká vzdělávací nabídka respektující RVP PV
- aktivní účast dítěte
- partnerství a rovnost
- dobrovolnost a individuální volba
- uvědomělost
- přirozenost
- bezpečí a harmonie
- respekt a tolerance
- vzájemná inspirace
- udržitelnost

Podporujeme děti, aby vnímaly přírodu: všemi smysly, jako přátelský prostor k učení,

hraní, objevování, poznávání, sebe – objevování. Vedeme děti k úctě k přírodě a její ochraně. Vedeme děti ke spolupráci, jedinečnosti, přátelství, lidství, sounáležitosti s přírodou a ostatními lidmi, k zodpovědnosti a radosti ze všeho dobrého, co vykonáme.

#### 1.2. Výchovně – vzdělávací metody

Snažíme se o pestrou nabídku v-v metod s respektem k individualitě dítěte a jeho speciálním potřebám. Hlavním vzdělávacím prostředkem, který využíváme je zážitková a lesní pedagogika. Inspirujeme se též různými směry v pedagogice, které jsou blízké svobodnému, aktivnímu a přirozenému poznávání dění kolem sebe (Montessori, Waldorfská pedagogika ad.). Souzníme s přístupem pedagoga – průvodce, který dětem pomáhá objevovat svět tak, aby si ho dítě vysvětlilo samo. Podporujeme rozvoj kritického myšlení dětí a typologii dle Šárky Mikové.

Při řízení práci s dětmi využíváme projektové a kooperativní učení. Díky smíšenému kolektivu využíváme spontánního sociálního učení a vrstevnické podpory. Důraz klademe na osvojování pravidel skupiny i autoevaluaci, kde se děti učí přebírat zodpovědnost za své chování v komunitě. Oblíbenými metodami u dětí jsou experimenty, pozorování, dramatizace, tvoření a dílničky, písňe a říkadla, ekonarologie – příběhy, pohádky, legendy, hry a cvičení v přírodě, tábornické dovednosti a vaření na ohni, výlety a exkurze.

Řízení činnosti se střídá s volnou hrou a spontánními aktivitami, které nejsou pedagogem hodnoceny s výjimkou oblasti bezpečí. Přirozeně se zde rozvíjí tvořivost a sociální interakce. Děti si při nich ověřují své dovednosti, zralost, samo si řídí své psychické a fyzické limity. Spontánní aktivity též dávají průvodcům prostor pro pozorování dětí a reakci na potřeby dětí. K získání podnětů pro evaluaci a diagnostiku využíváme výstupy dětí v rámci řízených aktivit a zážitkové a hodnotící portfolio.

Jeden den máme koncipovaný jako anglický, využíváme metody TPR – písničky, říkanky, znak do řeči, rytmizace, drobné hrátky a etudy na rozvoj a osvojení jednoduchých frází a slovní zásoby.

Hojně využíváme rituály, které jsou pro děti návodnými mezníky v čase a režimu a



## ČLOVÍČEK (ONE LITTLE) Z.S.

Bosonožské nám. 762/12, 642 00 Brno // mobil: +420 724 063 116 / 721 488 072  
[www.clovickebrno.cz](http://www.clovickebrno.cz) // [pdk@clovicekbrno.cz](mailto:pdk@clovicekbrno.cz)

pomáhají jim rozložit tak své síly během dne.

Součástí výchovně – vzdělávací práce je **předškolní příprava**. V průběhu **dopoledního programu jsou předškolákům nabízeny aktivity s vyšší náročností, v době poobědového klidového režimu pracují děti skupinově i individuálně v rámci souboru** Předškolákovy týdeníčky, které mají zakoupené všechny děti za účelem soustředěné práce nad úkolem v rámci tréninku grafomotoriky, pohybové zdravotní průpravy, úkolů pro rozvoj myšlení a percepce, společenské výchovy. Někteří předškoláci jednou či dvakrát v týdnu absolvují předškolácký program ve spolupráci s přírodní školou Na větvi z.s. – angličtina s roditelým mluvčím, předpočetní příprava, rozvoj kritického myšlení, předčtenářská gramotnost apod. Předškoláci se též účastní služby dne – skřítky pomocníci – příprava stolů před jídlem, pomoc při mytí nádobí apod.

Zvláštní pozornost věnujeme **aktivnímu zapojení rodičů**. Rodič je vnímán jako partner pro utváření výchovně – vzdělávacího procesu. Cílem je maximální otevřenost rodině a všem jejím členům, kteří mají zájem spoluvytvářet radostné zážitky v klubu. Tomuto cíli je nápomocné zapojení rodičů do dílčích oslav i jejich pomoc při každodenním chodu klubu.

V rámci výchovně – vzdělávací práce spolupracujeme s LMŠ V Závětří (Brno - Žebětín), které vede naše předškoláky v režimu IV. Dále spolupracujeme s logopedy (Mgr. Kateřina Jedličková, Mgr. Lea Šafránková), s odborníky na speciální pedagogiku. Každoročně nabízíme screening zraku.

### 1.3. Vzdělávací obsah

Naše vzdělávací koncepce vychází primárně z respektování koloběhu změn v přírodě. Proto je členěna do čtyř základních bloků dle ročních dob.

#### Základní vzdělávací bloky (členěné dle ročních období)

*Človíček a pestrobarevný podzim*

*Človíček a zimní radovánky*

*Človíček a jarní kouzlení*

*Človíček a vůně léta*

Dále vycházíme z různých společenských a přírodních skutečností. Zvláštní pozornost věnujeme svátkům a tradicím. Každý z významných svátků tvoří týdenní tematický blok, který umožňuje prostřednictvím tradičních přírodních obrazů, rituálů a praktických činností prožít určitou konkrétní náladu a naplnit tak výchovně – vzdělávací cíl.

září – listopad - Václavská podzimní slavnost, Martinská slavnost

prosinec – leden – Advent a vánoční slavnost

únor - duben – Den Země, Masopust, Vynášení Morany, Jarní slavnost a Velikonoce

květen – červen – Oslava Týdne lesů, Studánková slavnost, Svatojánská letní slavnost

Na slavnosti jsou zváni rodiče našich dětí, ale i veřejnost. Slavnosti vnímáme jako přirozené prostředky k prezentaci klubových aktivit, ochraně a rozvoji životního prostoru.

Vzdělávací nabídka je založena na projektovém učení, a proto je pro pedagogy návodné členění do integrovaných bloků. Každý integrovaný blok je dále rozpracován průvodci dle individuálních preferencí, zkušeností, motivace a zájmů nejen dětí, ale i průvodců. S integrovanými bloky se pracuje dle aktuální situace a podmínek. Vzdělávací obsah je otevřený změnám, obsahuje témata blízká dětskému světu, vnímání, prožívání, odpovídají věku a možnostem dětí.

#### Integrované bloky (dělené dle měsíců)

Měsíc	Název bloku
-------	-------------



## ČLOVÍČEK (ONE LITTLE) Z.S.

Bosonožské nám. 762/12, 642 00 Brno // mobil: +420 724 063 116 / 721 488 072  
[www.clovickebrno.cz](http://www.clovickebrno.cz) // [pdk@clovicekbrno.cz](mailto:pdk@clovicekbrno.cz)

září	Človíček a ti druzí
říjen	Človíček a proměny přírody
listopad	Človíček a kamarádi zvířátka
prosinec	Človíček a vánoční svátky
leden	Človíček sportuje
únor	Človíček v pohádce
březen	Človíček a probouzející se příroda
duben	Človíček a jarní svátky
květen	Človíček a jeho rodina
červen	Človíček a jeho putování světem

Zvláštní pozornost věnujeme **aktivnímu zapojení rodičů**. Rodič je vnímán jako partner pro utváření výchovně – vzdělávacího procesu. Cílem je maximální otevřenost rodině a všem jejím členům, kteří mají zájem spoluvytvářet radostné zážitky v klubu. Tomuto cíli je nápomocné zapojení rodičů do dílčích oslav i jejich pomoc při každodenním chodu klubu.

### PŘÍKLAD NAŠÍ PRAXE

#### Jak naplňujeme klíčové kompetence RVP PV?

1.	kompetence k učení
2.	kompetence k řešení problémů
3.	kompetence komunikativní
4.	kompetence sociální a personální
5.	kompetence činnostní a občanské

#### 1. Kompetence k učení (Michaela Čuperová)

rozvíjí například tyto činnosti:

- Hry na zapamatování (Kimovy hry)
- Pozorování přírody
- Reprodukci básniček a říkadel
- Popis děje vlastními slovy
- Hádky a rébusy

#### 2. Kompetence k řešení problémů (Michaela Čuperová)

rozvíjí například tyto činnosti:

- Třídění předmětů podle určených znaků
- Puzzle
- Práce podle pracovního postupu
- Vyrábění předmětů
- Výtvarné tvoření
- Experimentování např. s barvami

#### 3. Kompetence komunikativní (Marie Bílá a Tomáš Fritschka)

V PDK Človíček budujeme přátelskou a pro všechny bezpečnou atmosféru, které nemálo přispívá i vzájemná komunikace mezi dětmi samotnými i mezi dětmi a průvodci. Dbáme na to, aby měly děti, během celého programu, dostatek prostoru k vyjádření svých myšlenek, příběhu, sdělení svých potřeb. Pokud dítě dlouho tápe společně se domluvíme a formulujeme jeho sdělení. Učíme děti naslouchat sdělení kamaráda. Zaměřujeme se i na schopnost dětí řešit konflikty mezi sebou vzájemnou dohodou a respektováním potřeb svých i ostatních, je-li potřeba i s omluvou kamarádovi. Komunikaci rozvíjíme pomocí her, příběhů, předáváním znalostí nejen o přírodě a kladením podpůrných otázek.

#### Příklady her a činností rozvíjejících komunikaci

- **Ranní kruh** – během ranního kruhu se přivítáme a v rámci kolečka nám děti mohou sdělit co potřebují ( jak se vyspaly, co se jim zdálo,...), učíme se zde i naslouchat kamarádovi a neskákat mu do řeči, pokud něčemu dítě nerozumí má prostor se bezpečně zeptat
- **Schopnost vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními,**



## ČLOVÍČEK (ONE LITTLE) Z.S.

Bosonožské nám. 762/12, 642 00 Brno // mobil: +420 724 063 116 / 721 488 072  
[www.clovickebrno.cz](http://www.clovickebrno.cz) // [pdk@clovicekbrno.cz](mailto:pdk@clovicekbrno.cz)

**dramatickými apod.**- např. vyjádřit svou náladu prstovými barvami na papír, pomocí dřívěk a dynamiky vyjádřit svou náladu (pohodu až naštvání), pomocí maňásku společně dokončit nebo opravit známý příběh (Červená Karkulka),..

- **Schopnost používat a rozumět gestům a symbolům** – podle pantomimy poznat o jaké se jedná pravidlo, reagovat na předem domluvený signál ( na tlesknutí vyběhnu,..)
- **Komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými** – př. během volné hry je pro dítě nutností komunikovat s ostatními a řešit situace např. Při stavbě mostu, přehrady, hry s panenkami
- **využít informativní a komunikativní prostředky** – během programu často používáme knihy a atlasy, které si děti mohou půjčit i na výpravách a najít tam to co právě objevily
- **cizí jazyky**- našem PDK je zařazena jeden až dva dny v týdnu výuka angličtiny

### Další možné hry a aktivity na rozvoj komunikačních dovedností:

#### Poznej mě (komunikační hra)

Pomůcky: žádné

Cíl: trénink neverbální komunikace

Postup: Děti jsou rozděleny na dvě skupiny. První skupina stojí v řadě a má zavázané oči, druhá skupina prochází kolem a podává ruce komukoliv z první skupiny. Úkolem je poznat, kdo mi podal ruku.

#### Stavění věže (týmová a komunikační hra)

Pomůcky: dřevěné kostky, klacíky, polínka, ...

Cíl: poznat proces komunikace a týmové role

Postup: Děti rozdělíme do několika skupin, všechny skupiny mají stejný úkol – postavit z daného materiálu co nejrychleji nejvyšší věž, která vydrží stát bez jakékoliv opory. Během soutěže lektor sleduje, jak se ve skupinách rozdělily role. Po ukončení akce s dětmi diskutujeme, jak probíhal proces stavby, kdo měl roli výkonnou, kdo všechno řídil, kdo radil atd.

#### Seřazování kartiček (hra na komunikaci a týmovou spolupráci)

Pomůcky: kartičky s obrázky

Cíl: komunikace, týmová spolupráce, posílení schopnosti argumentace

Postup: lektor si dopředu připraví kartičky s jasně daným pořadím jednotlivých kartiček (roční období, proces růstu od batolete až po seniora, měsíce v roce, růst kytičky/stromu, ...). Počet kartiček je libovolný – podle velikosti skupiny.

Děti jsou rozděleny do několika skupin a mají za úkol seřadit kartičky podle toho, jak jdou správně za sebou. Finální podobu si pak musí každá skupina obhájit.

Aktivitou se mimo jiné trénuje myšlení v souvislostech, logika a schopnost domluvy a spolupráce ve velkém kolektivu.

### 4. Kompetence sociální a personální (Ivona Špačková)

Při každé naší výpravě do přírody se děti učí vzájemné spolupráci, jedinečnosti, přátelství, sounáležitosti s přírodou a ostatními lidmi, zodpovědnosti a radosti ze všeho dobrého, co společně vykonáme. Pomocí her a aktivit každý den rozvíjíme týmovost, respekt k druhým, posilujeme sebepojetí a sebereflexi, poskytujeme prostor k seberealizaci.

#### Příklady her a činností:

- **Hry na osvojení klubových pravidel** – dramatizace a pantomima pravidel, hlasování pro nejlepší pravidlo, kreslení pravidel, určení strážce konkrétního pravidla...
- **Schopnost týmové práce**
  - štafetový běh skupiny pro kartičky, ze kterých se na konci sestaví puzzle, obrázkový vzkaz, básnička apod.
  - dramatizace pohádek, příběhů – rozdělení rolí, střídání v roli
  - Hra na trosečníky – je třeba z „lodi“ přepravit náklad, lidi, zvířata apod.
  - Stavba obydlí, hnízda – zapojení všech dětí, rozdělení rolí
- **Tolerance k odlišnostem**



## ČLOVÍČEK (ONE LITTLE) Z.S.

Bosonožské nám. 762/12, 642 00 Brno // mobil: +420 724 063 116 / 721 488 072  
[www.clovickebrno.cz](http://www.clovickebrno.cz) // [pdk@clovicekbrno.cz](mailto:pdk@clovicekbrno.cz)

- Kdo je to? - děti si přinesou své foto při nějaké činnosti. Povídáme si o tom, kdo co rád dělá, koho, co baví. Co je lepší? Chtěl bys to také umět?
- Práce s knihou „Chameleon Leon“ – proč je jiný, jak se cítí, jak druhým pomohl svou odlišností, každý je součástí týmu.
- AJ – básnička:

I'm big, I'm small, I'm hot, I'm cold, I'm happy, I'm sad, I'm good, I'm sometimes bad, we all are friends, that's the end.

- **Konflikty – dohoda**

- průvodci rozehrávají hádku, strkanici (děti jsou „rozhodčí“, ke komu se přikloníš? proč? Jaké zažíváš pocity + vyjádření na pocitové, emoční stupnici + hledání řešení, správné možnosti, jak se prosadit
- Hra „tlak a protitlak“ – dvojice stojí proti sobě, snaží se zapřít o sebe různými částmi těla a tlačít proti sobě, vytlačit druhého z nějakého území – jak se cítím? vítěz x poražený, příjemné X nepříjemné, soucit, povzbuzení, co nám pomůže
- práce s knihou Jak se krotí tygr, Tygr dělá uaaa,uaaa
- další podněty na rozvoj schopnosti čelit konfliktním situacím a řešit je s respektem  
(<https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/423/PANI-UCITELKO-ON-MI%E2%80%A6.html/>)

### 5.Kompetence činnostní a občanské (Lucie Koňářiková)

Dítě chápe, že během pobytu ve školce se střídají činnosti řízené průvodcem a volná hra.

- Ranní rituál v kruhu: dítě dokáže rozpoznat, že po signálu, který zazní od průvodce, je třeba zaujmout svoje místo při ranním kruhu, dokáže se postarat o to, aby sedělo na podsedáku, pozdravilo se s ostatními a zapojí se vyjádřením svého názoru k nabídnutého

tématu. Dítě dokáže uschovat svůj batůžek na určené místo, při odpoledním odpočinku si najít svoji přikrývku a místo a respektuje potřeby druhých (spánek, vykonání potřeby, poslech pohádky), uklízí po sobě hračky po odpočinku i při odpoledním rituálu, po zaznění zvonečku, před tím, než opouští areál školky.

(svoje činnosti a hry se dítě učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat)

- Při hře, tvoření i pohybu ve volné přírodě, přes překážky a nerovnosti terénu dokáže rozpoznat svoje limity a sílu. Dítě zaujímá vlastní názory a postoje a dokáže je vyjadřovat. Rozhoduje o svých činnostech a volném pohybu a uvědomuje si svoje limity. Hra na „lidský řetěz“ - propojení dvou stromů/lidí řetězem z dětí – organizátor vzešlý z řad dětí dokáže děti instruovat, jak se mají zapojit, spojit se držením rukou, aby dokázali dosáhnout na oba cíle.

(dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky)

- Děti si společně s průvodci stanovují pravidla chování vůči sobě navzájem, aby všem ve skupině bylo dobře. Průvodce svým dotazováním a vysvětlováním napomáhá k dodržování pravidel během činností. Pravidlo zacházení s klackem, pravidlo počtu dětí, které mohou být na stromě v jeden okamžik, atd.

(odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také se dokáže přizpůsobovat daným okolnostem a měnit cesty)

- Pravidlo zacházení s klackem – bude dlouhý jako ruka dítěte nebo bude sloužit jen jako hůl. Při tvoření si dítě svobodně volí svůj styl a způsob, jak vyrobit nabídnuté. Při doprovázení písniček si dítě svobodně volí hudební nástroj, na který může písničku doprovázet. Bez umytých rukou nemůžeme jíst.

(chápe, že se může, o tom co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také zodpovídá)

- Úklid hraček před odchodem, úklid batůžků na příslušné místo, uschování kol a odrážedel na příslušné místo. Umí se postarat o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek. Dětem je



## ČLOVÍČEK (ONE LITTLE) Z.S.

Bosonožské nám. 762/12, 642 00 Brno // mobil: +420 724 063 116 / 721 488 072  
[www.clovickekrno.cz](http://www.clovickekrno.cz) // [pdk@clovicekrno.cz](mailto:pdk@clovicekrno.cz)

nabízeno, že mohou být nápomocni při nošení dřeva na oheň, při počítání dětí přítomných, mohou pomáhat sobě navzájem při zvládnání pochodu v terénu nebo při svačince.

(má smysl pro povinnost ve hře, práci, i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, váží si práce i úsilí druhých)

- Ranní kruh a povídání si o tom, co se kolem nás právě děje, jakým ročním obdobím procházíme, jak se kdo cítí dnes ráno, jak se děti vyspaly. Dítě dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla. Respektuje potřeby jiného dítěte, dělí se s ním o hračky, vychází druhým vstříc. Chápe, že okolnosti se mění a dokáže se přizpůsobovat změnám.

(zajímá se o druhé i o to co se kolem děje, je otevřené aktuálnímu dění)

- Učení příkladem - povídání si s dětmi o legendách v historii země, o posvátných postavách našich dějin o jejich charakterech, silných stránkách, lidskosti, odvaze a síle. Dokáže jednoduchým dětským způsobem pojmenovat příklady přínosu aktivního a kladného postoje k ostatním. Uvědomování si hodnot skrze příběhy legend a pohádek – průvodce může dětem vyprávět/zahrát pohádku a může jim nabídnout dva různé konce, pro které se děti mohou rozhodnout. Povídání si o pomáhajících profesích, jaký přínos má která profese pro lidi.

(chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost, a podnikavost, jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevášnivost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky + má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat)

- Pravidla, která stanovují děti společně s průvodci, povídají si o jejich významu a přínosu pro celou skupinu, příp. pro rodinu. Utváří si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách – zdvořilé chování (umět pozdravit nebo na pozdrav odpovědět), přistupovat k druhým lidem, k dospělým i dětem bez předsudků a s úctou.

(spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je ukotvit a zachovávat)

- Pochopení a pojmenování lidské činnosti, která negativně ovlivňuje životní prostředí. Chápání důležitosti zachování zdraví, čistoty těla i celé Země. Ochrana, péče a úklid v okolí školky, blízkého lesa a luk. Sazení semínek do hlíny, pozorování jejich růstu a výroba sirupu z bylin.

(ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit)

- Dokáže pojmenovat jednotlivé části těla, dokáže pojmenovat potraviny a činnosti, které škodí lidskému tělu a přírodě. Dbá o svoji čistotu. Rozumí, že má právo se bránit projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování a může svobodně uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého.

(dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí – přírodní i společenské)

### PŘÍKLAD NAŠÍ PRAXE

#### Jak naplňujeme dílčí vzdělávací oblasti RVP PV?

1. **Dítě a jeho tělo**
2. **Dítě a jeho psychika**
3. **Dítě a ten druhý**
4. **Dítě a společnost**
5. **Dítě a svět**

#### 1. Dítě a jeho tělo (Lucie Koňářiková)

Záměr je podporovat a stimulovat vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou zdatnost, rozvíjet pohybové a manipulační dovednosti, učit je dovednostem sebeobslužným a vést ke zdravému životnímu stylu.





## ČLOVÍČEK (ONE LITTLE) Z.S.

Bosonožské nám. 762/12, 642 00 Brno // mobil: +420 724 063 116 / 721 488 072  
[www.clovickebrno.cz](http://www.clovickebrno.cz) // [pdk@clovicekbrno.cz](mailto:pdk@clovicekbrno.cz)

**Anatomie** - povědomí dítěte o názvech jednotlivých částí těla, základních orgánů a jejich činnosti

### Úvodní činnost: Autoportrét

Na velký balící papír nebo rozloženou kartónovou krabici obkreslíme s dětmi obrys některého dítěte v leže. Necháme děti dotvořit zevnějšek pomocí vodovek, temperových či prstových barev. Popíšeme s dětmi jednotlivé části těla, můžeme zkusit určit kde mají základní orgány – nejprve položí svoje ruce na svoje tělo v místě srdce, vnímají tlukot srdce a pak srdce zakreslí na příslušném místě na papír, pak postoupíme na plíce, žaludek a střeva. Můžeme se zamyslet k čemu jednotlivé orgány slouží, zkusit zadržet dech, zavřít oči, ucpat si nos, uši. V čem je dětské tělo jiné než tělo dospělých? Co všechno můžu se svým tělem dokázat (běh, plazení se, skoky, kroky, hlasité volání...?)

**Hra s pohybem:** Hlava, ramena, kolena, palce....

**Ovládní koordinace ruky a oka**, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou nebo hlínou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)  
Pečení cukroví/hadů z rychlého těsta - formování, vykrajování, válení. Výroba přáníček, jednoduchých ozdob v souvislosti s různým ročním obdobím a svátky, drobné dárky. Výroba figurky/postavy/skřítky z hlíny.

### Básnička: Všechny moje prsty

Všechny moje prsty,  
schovaly se v hrsti.

Spočítat je umím hned,  
jedna, dvě, tři, čtyři, pět

### Koordinace pohybu

Vydatný pohyb ve volné přírodě, lezení do výšky, běh, překonávání překážek a terénních nerovností (překážková dráha, pohyb mezi stromy) - podporujeme prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku), chápání prostorových pojmů (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok)

### Rozvoj motoriky, sebeobslužnosti

**Hra: Honba za oblečením:** Rozneseme čepice a rukavice po blízkém okolí. Pak vyšleme všechny hráče, aby začali hledat svoje věci. Kdo první najde všechno své oblečení a obleče se, vyhrává.

## Jógový pozdrav slunce

### 2. Dítě a psychika

#### a) jazyk a řeč (Michaela Čuperová)

Záměrem je rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování). Dále rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu.

V rámci jarních integrovaných bloků lze využít např. tyto činnosti:

Slovo nás probudí: Příběh o kohoutkovi a slepičce:

- Při slově slepička obíháme překážku zprava
- Při slově kohoutek obíháme překážku zleva

JAK KOHOUTEK HLÍDAL JARO

„Kykyryký!“ zakokrhá ráno na dvorku kohoutek. Zničehonic se zamyslel a zmlknul.

„Copak, že nekokrháš?“ zeptala se slepička.

„Ále, přemýšlím o jaru,“ odpověděl kohoutek.

Slepička čekala, co kohoutek ještě poví.

„Musím prověřit, jestli je teď na jaře všechno, jak má být,“ vysvětloval kohoutek.

Podíval do zahrady. Stromy kvetly.

„Ano, stromy kvetou. Tak to má na jaře být,“ hlásil slepičce.

Z květu na květ přeletovaly včely.

„Ano, z květu na květ mají na jaře přeletovat včely,“ dál hlásil slepičce.

Mezi větvemi stromu si ptáci stavěli hnízda.

„Ano, ptáčci si stavějí hnízda. Tak to na jaře chodí,“ oznamoval radostně.

V trávě rostlo plno kvítí. Nejvíc pampelišky a sedmikrásky.

„Ano, na jaře mají v každé správné trávě kvést kytičky,“ potvrdil kohoutek.



## ČLOVÍČEK (ONE LITTLE) Z.S.

Bosonožské nám. 762/12, 642 00 Brno // mobil: +420 724 063 116 / 721 488 072  
[www.clovickebrno.cz](http://www.clovickebrno.cz) // [pdk@clovicekbrno.cz](mailto:pdk@clovicekbrno.cz)

Pak si uždíbl trochu trávy a spokojeně prohlásil:

„Ano, na jaře musí být travička zelená, šťavnatá a chutná.“

Vzápětí přeběhl dvorek, proběhl vraty a pádil až k poli. Na poli jako mladá travička rostlo osení.

„Ano, tady v létě vyroste obilí a my budeme mít zrní. I to patří k jaru.“

Kohoutek se podíval na komín chalupy. Už se z něj nekouřilo.

„Ano, na jaře se už z komínů nemá kouřit, protože je teplo,“ potvrdil.

Podíval se na nebe. Slunce radostně svítilo.

„Ano, na jaře má slunce vždycky radostně svítit. A svítí!“ zvolal kohoutek.

Počítáme jedna dvě:

Počítáme jedna dvě,

schválně kdo to uhádne.

Kdo nejlíp uši napíná,

ví ,čím *sedmikráska* začíná?

ví ,čím slova začínají.

Co má *jaro* na konci?

Človíčky už toto znají,

Kdo mi může pomoci?

Výběr slov lze přizpůsobit tématu integrovaného bloku a lze využít pro rozšiřování slovní zásoby.

Zima už se loučí s námi,

snížek už je za horami.

Sluníčko si češe vlasy.

Na zahrádce brzy asi,

vykveté nám petrklíč,

který pošle zimu pryč.

Slunce volá na sněženku,

podívej se, jak je venku.

Slunce klepe do oken,

haló, děti, pojdte ven.

Dávno roztál snížek bílý,

Jaro je tu každou chvíli.

Básně a říkanky:

Jaro

Sněženka

Lze propojit s pohybem.

Reprodukce libovolné pohádky vlastními slovy.

**bezpečný prostor** pro utváření pozitivních interakcí mezi dětmi, průvodci a dětmi, průvodci navzájem, klubem a rodiči. Posilujeme také citlivost k přírodě.

**Aktivity:**

**c) sebepojetí, city a vůle** (Ivona Špačková)

Záměrem aktivit je podporovat rozvoj vůle, sebepojetí, sebenahlížení, ale také kreativity a sebevyjádření. V rámci denních aktivit k rozvoji této oblasti přispívají např. **jakékoliv výtvarné a tvořivé aktivity**, při kterých se dítě může projevit, důraz klademe na pozitivní prožitek, radost ze všeho, co děláme, úspěch a vzájemné povzbuzení. Důležitou zásadou, kterou uplatňujeme je zásada bezpečí – **vytváříme**

- práce s tématem zvíře ve tmě, krocení tygra apod. – vyjádření a práce s emocemi
- práce na ranním kruhu s emocionálními kartami – stoupni si k obrázku, který vyjadřuje, jak se teď cítíš
- předved' zvíře, které se ti nejvíce podobá, proč?
- skládání puzzle – poloviny obličejů (pocity)





## ČLOVÍČEK (ONE LITTLE) Z.S.

Bosonožské nám. 762/12, 642 00 Brno // mobil: +420 724 063 116 / 721 488 072  
[www.clovickebrno.cz](http://www.clovickebrno.cz) // [pdk@clovicekbrno.cz](mailto:pdk@clovicekbrno.cz)

- krok vpřed – mám rád, nemám rád
- péče o květinu, zvířátko (šneček, mravenec)

### 3. Dítě a ten druhý (Tomáš Fritschka)

Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v interpersonální oblasti je podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů.

#### Aktivita:

##### Domeček pro kamarády skřítky

Úkolem dětí u této aktivity je společnými silami vytvořit skřítkčí rodinku i s jejich obydlím. Prvním úkolem dětí je rozdělit si práci, při čemž by si mělo každé dítě přijít na své. Je třeba aby se děti mezi sebou dohodli, kdo bude nosit klacíky, mech, listí a další materiál na stavbu domečku, kdo se ujme samotné stavby skřítkčího obydlí a kdo vytvoří skřítky samotné. Skřítky můžeme vytvořit pomocí papíru, nůžek lepidla, pastelek či z ruliček od toaletáku, kreativně se meze nekladou. Jakmile máme domeček hotový a skřítkci jsou zabydleni je na dětech, aby je pojmenovali. Posledním úkolem je připomenout si, jak se k mladším kamarádům chováme, jak se máme chovat ke svým vrstevníkům, přírodě atp.

Díky této aktivitě v dětech rozvíjíme schopnost komunikace, spolupráce, fantazie, uzavírání kompromisů, respektu k přírodě a připomeneme si pravidla chování ve vztahu k druhým lidem a mnoho dalšího.

#### Poslepu

K realizaci této aktivity je třeba postavit překážkovou dráhu. Tato dráha může obsahovat úseky jako chození po lávce, podlézání, přelézání, přeskakování atp. Děti vytvoří dvojice a jednomu z dvojice zavážeme oči. Úkolem dětí je převést slepého kamaráda přes překážkovou dráhu, tak aby nepřišel k úhoně a celou dráhu zvládl. Po absolvování dráhy se ve dvojici role prohodí. Dvojice pak můžeme prostřídat.

Na závěr můžeme s dětmi rozvést debatu na téma pomoci druhým.

Skrze tuto aktivitu můžeme pracovat na posílení vztahů ve skupině a vytváření důvěry. U dětí podporujeme spolupráci, schopnost komunikace a pomoc druhému.

#### Dárek rodičům

Děti vyzveme, aby si představili, že dovedou čarovat a mohou svým rodičům udělat překvapení – něco z čeho by otec či matka měli opravdu radost. Může to být cokoli od auta a šperků přes krásnou dovolenou až po cestu do vesmíru. Zkrátka vše, na co děti přijdou. Tento dárek pak děti namalují. Nakonec všechny kresby vystavíme tak, aby si je mohli všichni prohlédnout. Nakonec se děti ptáme:

Co se jim na cvičení líbilo? Zda pro ně bylo těžké dárek vymyslet? Komu z rodičů je dárek určen? Proč právě jemu? Dá-li dítě kresbu rodičům? Jaké dárky dávají rodiče dětem a jaké dárky dávají děti rodičům? Co ví o přání svých rodičů?

Cílem tohoto cvičení je podpořit u dětí tendenci nejen od rodičů brát, ale také jim dávat a prohloubit vztah rodič/dítě.

### 4. Dítě a společnost (Ivona Špačková)

Záměrem aktivit je uvést dítě do společnosti ostatních lidí a do světa pravidel soužití s ostatními, uvést do světa materiálních a duchovních hodnot, kultury, umění, aktivně vést děti k podílení se na utváření společenské pohody.

#### Aktivita:

- expedice s cílem návštěvy různých společenských organizací, seznámení s uměním, kulturou, profesemi a povoláními s reflexí, pracovními listy
- utváření vztahů mezi lidmi pomocí pravidel správného chování v zázemí, v MHD apod.
- přiřazování smajlíků a mračounů k různým činnostem, povídání o tom, co je slušné, co lidi mrzí, jak se cítí, když děláme to či ono
- utváření vztahu k planetě Zemi – všichni jsme děti jedné planety
- vztah k národním hodnotám, světcům – karetní hra
- slavnosti v zázemí
- hra na profesi – až já budu velký, např. Zedník – pozorujeme zedníky při práci, mícháme maltu z písku a vody, stavíme zeď z cihel a pískové malty + básn. s pohybem Zedník: „Jeden, dva, tři teď, postavíme zeď. Bude to zeď veliká, máme na to



## ČLOVÍČEK (ONE LITTLE) Z.S.

Bosonožské nám. 762/12, 642 00 Brno // mobil: +420 724 063 116 / 721 488 072  
[www.clovickebrno.cz](http://www.clovickebrno.cz) // [pdk@clovicekbrno.cz](mailto:pdk@clovicekbrno.cz)

zedníka. Cihla sem, cihla tam, žádnou stranou nenechám!“,  
tleskačka: Na ulici byly cihly, u těch cihel zedníci, pokládali  
cihlu k cihle, ne ně maltu po lžici“

### 5. Dítě a svět (Lucie Koňářiková)

Záměrem aktivit je u dítěte vzbudit povědomí o okolním světě, o vlivu člověka na životní prostředí a okolí kolem nás a snažit se o vytvoření odpovědného postoje dítěte k životu.

Prožitek radosti z pobytu a pohybu v neporušené, čisté a harmonické přírodě. Nálada, harmonie a klidnění v čistém a zdravém životním prostředí. Lidské činnosti, které vedou ke znečišťování přírody kolem nás, popis situace, dozvídání se nových věcí, probudit citlivost ke vztahu k přírodě, živým bytostem i věcem, vnímání, co okolí potřebuje. Každý má v přírodě své místo.

Uvědomování si limitů a případného nebezpečí při pobytu v přírodě a povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc). Mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí a znečištění přírodního prostředí.

Práce na zahradě - úprava záhonů, vysévání květin a zeleniny, splétání proutků, otloukání pišťalek, cvrknání kuliček, výroba zvířátek z hlíny nebo ovčí vlny, zážitky s vodou. Vyrábění květin, košíčků, věnečků z různých materiálů, sbírání bylin, výroba tinktur.

Úklid a péče o prostředí školky, úklid lesa, úklid podél cest.

Básničky, říkadla, hádanky, písničky o činnostech na zahradě a v přírodě

Básničky: František Hrubín: Táta včera na venku, našel první sněženku a vedle ní petrklíč, zima, už je pryč!

Písničky: Na tý louce zelený, Travička zelená, Šel zahradník do zahrady (spojení s pohybem), Čížečku čížečku (spojení s pohybem), Prší prší, jen se leje